

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj X.

V Ljubljani 1. prosenca 1857.

List 1.

Luč vere.

Stezica voska skoz življenje pelje
Počasi, bratec, moraš le stopáti.
In éversto se na nji deržati;
Ne rožec, ternje oseba nanjo stelje.

Če so po glavi ti podobe jele
Zdaj bele, kmalo pisane plesati.
In misliš v jasnim zraku že letati:
Že smert ti merzle zemlje post' ljo stelje.

Je lučica ti Vere otamnela.
Boš malo časa le pod nebam lazil.
In kmalo sova bo pod oknam pela.

Če te pa Vere bode luč vodila
Nikdar ne boš éz rob stezé zagazil.
In srečniga te k sreči bo spremila.
...n.*...n.

Nektere misli ob novim letu.

Šlo je spet leto v morje večnosti, ktera konca nima, in ako bi kdo zmed nas hotel tudi svojo glavo zanj dati, ne priklíče ga več nazaj! — Veliko jih je pretečeno leto v večnost šlo; tebi, ki to bereš, o človek, pa se je „prikazala gnada Bogá, našiga Zveličarja“, de si še noviga leta učakal, in gledaš svitlobo dneva Božjiga, ob katerim je bilo Dete nebeško postavi podverženo, in je dobilo ime JEZUS, pred katerim se morajo vse kolena prikloniti — v nebesih, na zemlji in pod zemljo.

Koliko je pretečeno leto vredno? vpraša neki učenik. Toliko je vredno, kolikor je vredna cela večnost; zakaj njih veliko si je s časam pretečeniga leta večnost odkupilo. Kakošno večnost? Srečno, ali nesrečno. — Koliko je prihodnje leto vredno? Toliko, kolikor je vredna cela večnost; zakaj njih veliko si bo s časam prihodnjiga leta večnost odkupilo. Kakošno? Srečno, ali pa nesrečno.

Vidimo tedaj, de čas je silno draga reč; njegova nar manjši zguba nam je zlo škodljiva, Bogu silno zoperna.

Salomon pravi: „Ako kdo veliko let živi, in ima skoz in skoz veselje, naj misli na temni čas in množico dni (to je, na večnost), zakaj kadar leti pridejo, se mu bo pretečeno kakor nečimurnost razodelo“. (Ecc. 11. 8.). Zakaj nič, prav nič človeku tako hitro ne zgine, kakor nečimurnost, prazno veselje, ko bi tudi nekaj let terpelo; in kako velika je škoda, ko bi si bil zamogel človek toliko dobriga pridobiti, ako bi bil čas prav obrnil! Neumneži posvetneži v bukvah modrosti sami to spoznajo, ter se pritožijo prekasno, rekoč: „Komej smo bili rojeni, že smo odživelil!“ To te uči, o človek, kako kratko se prešernim in pregrešnim njih življenje zdí; vse njih dozdevno veselje jim je tako naglo, kakor v sanjah pretéklo, de si se ga še prav zavedili niso. To nam lepo pojasnuje Izaija prerok, rekoč: „Kakor se lačnemu sanja, de jé; kadar se pa zbudi, je prazin njegov želodec, in kakor se

žejnemu sanja, de pije; ko se pa zbudi, je zdelan in žejin; tako bo truma vsih narodov, kateri so se zoper goro Sijon (zoper Boga in sveto cerkev) vojskovali“. (29, 18.)

Misli tedaj, verni človek, koliko si zgubil, ako si pretečeno leto slabo obračal; — preudari to, de boš s prihodnjim boljši delal. „Gnada Božja je tolika dobrota“, pravi sv. Bonaventura, „de ena sama stopinja gnade vse zaklade stvarjene nature deleč preseže“. Misli si velike kupe zlata, misli si cele gore iz predraziga demanta; je vender ena sama stopinja gnade mem vsiga tega več vredna. Ako je pa ena sama stopinja gnade, ki jo človek zamore v eni sekundi storiti, toliko vredna; kako velika je škoda za 1 uro, 1 mesec, celo leto, ako jo brez gnade, ali brez napredovanja v gnadi dopernesemo! „Za vsaki — naj manjši del časa, ki ga zdaj imamo, se nekaj večnosti kupi“, uči sv. Hieronim. Kako kaj delaš v ti reči, keršanski človek? Kako si si nebesa odkupoval z molitevjo? Molimo sploh saj po trikrat na dan, pa spet pred jedjo in po jedi, tedaj saj 7—9 krat na dan, tedaj éz tri tavitentkrat skoz leto. In ako k temu privzamemo še druge molitve, p. ko mertvim klenka, ko se gre obhujat, ko gre kdo merliča kropit, sv. Rečnje telo obiskat, k sv. maši in sicer k Božji službi; je zares lep znesek molitve in veliko zasluženje, kdor vse to lepo in z zbranim duham opravi: pa tudi silna zguba, kdor molitev opuša, ali pa slabo opravlja. Poprašajmo pa še sami sebe: Ako se iz vsih teh molitev tisto odbere, kar je bilo po nerodnosti razmišljeniga, nemarniga, dremotniga in zaspaniga ali sicer malovredniga: koliko po tem še dobre molitve ostane, ki bo sodnji dan za drago blago obveljala?

Slehern verin kristjan je bil zanesljivo nad 100 krat skoz leto pri sv. maši. Kdor je vse to prav opravljal, zares lepo zasluženje in velika tolažba za sodnji dan! Hudo, hudo pa njemu, kdor si je pri tako svetih opravilih morebiti še le pregrehe na pregrehe nakladal! — V enaki preméri se poprašaj zavolj spoved in sv. Obhajil, zavolj skušnjav in dušnih vojsk, v kterih zasluženje ni majhno, ako te vest pohvali, de si se serčno vojskoval zoper tri znane nar hujši sovražnike.

Bog je slehernimu človeku toliko časa odločil, kolikor mu ga je potreba, de se lahko zveliča in visoko stopinjo zveličanja doseže, ako ga hoče prav obračati. Tudi ne ene minute mu pa ni dal, de bi jo smel brez gnade zgubiti ter v grehu doprinesiti. Kdor tedaj čas slabo obrača, je puntar zoper Boga samiga; torej Bog ljudi tudi z britkim strahovanjem zavolj zgube časa tepe. Slabo dopernesene leta namakajo grenke šibe za večnost, sicer pa so zgubljenega, kakor de bi jih nikoli ne bilo. Savi je 40 let nad Izraelci kraljeval, in vender je od njega v 1. bukvah kraljev (13, 1.) rečeno, de je samo dve leti kraljeval, pravi Ludvik granaški, ker vsih družih 38 let je bilo zgubljenih ko jih ni preživel v gnadi Božji. Koliko let imaš pa ti v

bukvah življenja zapisanih, in koliko zgubljenih, kersanski bravec? Večkrat pošteješ, koliko imaš že shranjeniga, tam pa tam posojeniga: kolikrat si pa že poštel, koliko de imaš v nebesih založeniga, ki imaš tamkej najti, kadar pride poslednji dan tvojiga prebivanja na zemlji. Ali te morebiti ne bo takrat zadevalo očitjanje Božje po Jeremii preroku, rekoč: „Ta je čas poklical zoper Mene! (1, 15.) Sv. Bonaventura je to močno skerbelo in je zdihoval: Kako mi bo obstati, kako bom zamogel svoje oči k tebi povzdigniti, kadar mi boš pri tistim strašnim in velikim spraševanji zapovedal, de naj ti od vsih dni povem, kako sim jih obračal!“ — Glejmo tedaj, de kaj popravljamo, kar smo dosihmal zamudili, kakor opominja sv. Anzelm: „Kar koli tvoja roka premore, delaj brez preneha!“ Ktero delo de svetnik priporoča, ni treba razlagati, temuč le delati, k čimur budi vest in vera, zakaj v tem ko to pišemo, beremo, premišljujemo, čas le dalje teče, in kmalo kmalo bo zopet leto na okrag priteklo; ne vemo, če ga bomo še doživeli, ali ne?

Nekaj za bogokletneže.

Kdo ne vé, de mladost je norost. Sama sebi prepušena jo dostikrat zagazi v strašnin zamet nesreče, v grozovinske pregrehe, kakorsnih Bog nas vari! Nekteri razposajenec jo skupi, de jo pomne vse svoje žive dni in blagor mu, ako se vsaj tukaj na zemlji spokori. Kdor se hoče te resnice bolj prepričati, naj zvesto bere naslednjo prigodbo. Že modri Salomon, kakor beremo v sv. pismu stare zaveze (Eecl. 7, 3.), je terdil, de je bolje, iti v hišo žalosti, kakor v hišo razveseljevanja. Kako pa to? — si misli kdo! Prevdariti je treba, kaj omenjene besede Salomonove v sebi zapopadejo. Modri Salomon hoče s tem reči, de več koristniga in v resnici dobriga se zamore človek učiti v hiši, kjer nesrečni žalujejo, kot v hiši, kjer razposajeni rajajo in zdravice prepevajo. In taka kiša žalosti se smé po vsi pravici imenovati vsaka bolnišnica. Kamor koli se po bolnišnici ozreš, vidiš nadlogo, težavo in hude bolečine. Več ko kamnitniga serca bi mogel biti, de bi človeka serce ne bolelo, kadar hodi po bolnišnici. To je okusil duhoven ki je oskerboval neko bolnišnico kmalo po brezbožnim divjim puntu na Francoskim, ki se je pričel 22. sveč. 1787, in je toliko žalostnih nasledkov imel celo za naše kraje.

Pri postelji marsikteriga bolnika je omenjeni duhoven žalostno zdihoval, in mila solzica usmiljenja mu perigra v oči. Posebno zlo pa ga serce zabolí, ko stopi k postelji ranjeniga vojaka. Z milo ljubeznjivo besedo ga nagovori: Ljubi moj prijatelj! slišim praviti, de hude bolečine terpite, ker ste zlo ranjeni. Nasmehljaje odgovori vojak: Prosim duhovni oče! prizdignite nekoliko odejo pri glavi, de se prepričate, je li res, kar ste stišali zastran mojih ran. Duhoven prizdigne, in ostermi ko vidi, de obedveh rok manjka bolnimu vojaku. Nikar se toliko temu ne čudite, reče vojak prestrašenimu duhovnu: — prizdignite še pri snožji odejo. Duhoven še bolj ostermi, ko vidi, de vojak tudi nobene noge nima. O preubogi revež! kaj morate preterpeti! miluje duhoven ranjeniga vojaka. Vojak pa reče duhovnimu: Nikar me ne milujte, duhovni oče! kar sim iskal, to sim najdel. Prejel sim zasluženo plačilo za rogovilost svojih mladih dni. Zdaj začne dopovedovati, kaj je počel v mladosti, ko preséren vojak. Ko sim nekiga dné po cesti s svojimi tovarši prevzeto jezdaril, zagledam podobo križaniga Jezusa zraven ceste. Sam ne vem, kaj mi je bilo, tje v en dan zlezem na križ, sablo iz nožnic potegnem, ter v grozoviti norčii roke in noge leseni podobi križaniga Odrésenika odsekam. Po tem dirjam v divjosti s tovarši dalje na konju po cesti, de pridem v taborišče. Ne dolgo, nas sovražnik napade. Marsikteri tovaršev je padel pod ojstrim mečem sovražnih konjikov, meni pa so pri tem napadu obedve roki in nogi odbili. Bolj očitno bi me ne bil mogel Bog zavoljo moje pregrešne presérnosti postrahovati,

kakor vidite duhovni oče. — Prav se ti godi, neumna butica! čimu si podobi križaniga Jezusa roke in noge v nepremišljeni norčii odbil, sklene vojsak.

Glejte! čudno spolnjenje resnice: „S čimur se kdo pregreší, s tem bo strahovan!“ „Kakor si boš postlal, tako boš ležal“. Ljubi bravec Danice! varuj se, de si ne postelješ ko omenjeni vojak, in v svoji divji razposajenosti Boga ne pozabiš. Varuj se bogokletstva in vse razuzdanosti! Bog še vedno čuje nad nami, in se za svojo čast poteguje z ojstro pravico. — Kdor pa ne vboga, ga tepe Davorin.

Pozimska nesreča.

Žalostna ali resnična prigodba naj bi učila vse starše, na svoje ljube otroke vso skerb imeti, de v veliko nesrečo, celo v smertno oblast ne pridejo, kakor se je materi v Klani zgodilo, od ktere želim žalostno dogodbo povedati, de bi slehern vedil v enakih premerljajih previdin biti.

Leta 1854 v dan sv. Matija ja bilo lepo, vedro jutro, solnce je sijalo na visokim nebu prav lepo, samo burja je nekoliko puhala.

Mati pošlje svojiga ravno 12 letniga sinka Matijata na Volosko po soli. Bil je Matiček pohleven, poslušin, bogaboječ, dober šolar, in je posebno veselje imel, k sveti maši streči. Ravno v dan njegoviga godú se je tedaj to godilo. Fantič se nekoliko ustavlja, de se boji burje, ali mati ga le sili. Ta svoj dan mora tedaj svojo navadno angeljsko službo pustiti in gre, ker je mater močno spoštoval, in ji nikoli ni ene odrekel. Se vé de je mati ga priserčno ljubila. — Ali jojmeni, kaj se zgodi! Okoli desete ure začne burja strahovito razsajati, sivi oblaki se čez nebó razpnó, silno se od večerne strani začne kaditi, burja hrusi, in obilno snega seboj tira. Okoli poldan je začelo snežiti, snežilo je brez nehanja, in kmali ga je bilo do kolena, sneg le pada, in ob 7. uri je že do pasa.

Dobri otrok na Voloskim soli kupi, in de bi kak krajcer prihranil in pokazal materi, ter jo tako razveselil, se podá lačen iz Voloskiga, dobre tri ure, na dom, in sicer že bolj kasno v večer, ker misli, de bo negodno vreme ponehalo. Ko pa že na Klanjsko cesto prisopiha in je že blizo doma, je bila cesta zametena, ubogi revež s prave poti zajde, in zagazi v neki dolčič, odgrajen, okoli in okoli obzidan, tukej hodi po snegu do pasa debelim, vpije, na pomoč kliče, — al zastoj! Burja šumi, sneg bliši in naletuje, ceste ni, — Matiček mora umreti v vsim tem hudim. Drugi dan se le po silnim iskanji, so ga zmerznjeniga našli na kolenih, kot klečijočiga. — Starši, kdo bi s prežaljeno materjo ne točil solz? — O pazite, roditelji dragi, v zimskim času na otroke, de se vam kaj enakiga ne naključí!

Janez Korban.

Azijansko otočje (arhipel) in katoliška cerkev.

Spisal Valentin Sežun.

(Dalje.)

Azijansko otočje obsega neštevilne otoke, kateri so med novo Holandijo (Avstralijo), Indijo in Kino v indiskim in tihim morji. Delijo se:

1. V velike Sundaiske otoke Sumatra, Borneo, Java in Celebes ali Makasar. Ljudi je na tih otokih do 21 milijonov, njih večji del so mohamedanci, drugi pa neverci, tudi pesjani ali psajnariji (antropofagi), ki žro svoje sovražnike in nesrečne vjete, kakor Batjani na Sumatri, Dajaki itd. na Borneju. 2. Mali Sundaški otoki Bali, Lombok, Solor, Timor itd. 3. Molukiški otoki Banda, Amboina, Ternate, Dsilolo. Ljudje so mohamedanci in neverci; sem ter tje je tudi nekaj katolicánov in kalvincov. 4. Suluanski otoki štejejo komaj do 150.000 ljudi mohamedanske vere. Oni in mohamedanci veliciga otoka 5.

Magindanao so nar strašniši morski roparji. Ponoči se skrivaj priklatijo do bregov Filipinskih otokov, kjer keršanska vera tako lepo cvete, vlečejo seboj na barke ljudi, kolikor jih zamorejo naloviti, in jih prodajajo za sužnje v Borneju, Celebu in drugod. Znano je, da bornejski Dajaki svoje ženitnine z umorom človeka obhajajo. Ako ženin ne premore, da bi kupil sužnjika k temu strašnemu namenu, iše kje kakiga ptujca zgrabiti, da ga starašinu v ženitninsko žertvanje izdá. Drugi ljudje na Magindanavu so paganski Alfuri, ne prosti od človeškiga žertvanja. Keršanska vera v te otoke je bila prišla po Portugalcih. V l. 1522 so se bili oni polastili Molukiških in Amboinskih obedveh otokov, kjer drage dišavne žebice (Gewürznelken), do 3.000 stotov na leto, in muškadni oreški rastejo. Anton de Brito je bil vodja portugaljski. Otok Ternate je bil središe portugaljske oblasti in misijonarjev po Molukih. V l. 1546 se je bil sv. Francišk Ksaverjan v Ternate pripepljal. Najdel je bil že tukaj cerkev Matere Božje, in na Amboinah 7 keršanskih vasi. Ali pomanjkanje dušnih pastirjev je bilo krivo, da je bil sv. mož razun imena malo keršanskiga tukaj najdel. Začel je tedaj učiti in sv. zakramente priporočati, in Bog je bil dal prečuden tek njegovimu trudu pri Molučanih. Kteri so živeli vlačugarsko, so se poboljšali, odertniki so dajali nazaj presilne obresti, krivične pogodbe (kontrakti) so bile razdjane, ušesa mladosti tolikanj s keršanskim naukom napolnjene, da se je povsod razleglo sveto petje, kteriga se je bila mladost naučila.

Od Ternata, kjer se samo dva hudobna človeka nista spreobrnila, se je podal sv. Francišk na otok Mora. Divji, kervoželjni ljudje so na njim prebivali. Vsi, tudi poglavar, so Francišku branili, da bi ne hodil k tim divjakam življenja zgubovat. On pa je odgovoril: „Ali hočete mar Božji vsigamogočnosti in milosti našiga Zveličarja mejnike staviti? Ako bi se tam dobivalo sladkiga lesa in zlatih jam, bi se kristjani upali tje iti, so pa duše perdobiti. Vi pravite, da me bojo umorili. Te gnade jest nisim vreden, ker sim grešnik; pa naj mi storijo, kar hočejo, za eno samo dušo sim pripravljen tavžentkrat več prestati“. S takim duham se je na Mori perkazal, s svojim jasnim, prijaznim obličjem si je odperl serea otočanov, je njim prepevaje oznanoval keršanske resnice, popisoval živo peklenske martre, v ktere bojo hudobni za vselej trešeni in obsojeni, da se bo vekomaj tam nad njimi maševal Bog, kteriga so bili zapustili. Tri mesce se je tukaj mudil, truda in pomanjkanja je on prestal, da ni popisati, pa napolnjen je bil on z nebeško tolažbo, ko je 25.000 ljudi kerstil.

Sv. Francišk se je peljal od tod na veliki otok Celebes (Makasar), kjer je današnji dan 3—4 milijone ljudi. Tudi tukaj jih je bil veliko spreobrnil. Sploh so bili v sredi 16. stoletja Makasarjani po Portugalcih k keršanski veri spreobrnjeni; ali kmalo potlej so jih napadli mohamedanski sultani iz Sumatre; oni in kalvinski Holandezi, kteri so l. 1667 na tem otoku se uterdili, so krivi, da ni na Celebu nič keršanstva, ampak le paganstvo in še bolj izlam, kteri ima tam pa še mnoge šege paganstva, postavim: Štir mesce po smerti kaciga sultana se na njegovim grobu mlado dekle zakolje! —

Nazaj se vernivši je prišel sv. Francišk na Ternate, kjer so ga ljudje z velikim veseljem prejeli. Tukaj in na Amboinah je on uterdoval ljudi v veri, postavil na Amboinskim imena za se in za tovarša otoku tega slamnato kočo in kapelo, da bi se mornarjem in popotnikom sv. Zakramente pokore in presv. Rešnjiga Telesa delili, in je prišel mal. serpana l. 1547 v Malako. Na Franciškovem mestu so zdaj jezuiti Janez Beira, Noni Ribera in Miklavž Nunes po Molukih in Amboinah misijonarili. Glavarji po tih otokih se imenujejo Radša, Portugalci jim pravijo kralji. Njih dva je na Celebu portugaljski tergovec Anton Pajvar spreobrnil in kerstil, sv. Francišk eniga, njegoviga sina in veliko podložnikov. Po Molučkih otokih Ternate, Mora,

Baćian, Morti, Riov in Tidor so imeli Jezuiti lepe seliša. — L. 1561 je bilo na Amboini 30 keršanskih vasi; l. 1557 se je bil spreobrnil kralj toka Baćianov; sploh se je dalo kerstiti še l. 1562 po tih otokih do 10.000 paganov (ajdov).

Razpad ali hiranje keršanstva po indiških otokih.

V 15. stoletju se je mahomedanska vera na velikim otoku Java uterdila, in kakor se ona ob času arabljanskih kalifov ni samo razširjala po svojih mnogih naukih, ki poželjivosti tolikanj strežejo, temuč tudi z vojskami; ravno tako se je godilo tudi po Indii. Zavoljo spreobrnjenja Baćijanskiga kralja je mohamedanski sultan iz Ternata Portugalce z vojsko napadel, jezuit Alfons de Kastro je bil pri ti priliki grozovitno mučen in umorjen. Bil je on Portugalce in rektor po Molukih. Enajst let je že po izhodnji Indii misijonaril, ko je l. 1558 padel v roke malikovavcov. Ti so ga slekli, ga z vevrmi zvezaniga pet dni vlačili, in ga na zadnje za vrat na štor drevesa privezali, ker je tudi umerl. Čez nekaj časa se je njegovo truplo najdljo na bregu, svitloba je bila okoli njega, in iz njegovih ran je solzela še tako čista kri, kakor ko bi bile one ravno zdaj vsekane. L. 1565 so mohamedanski Javanezi prihromeli na otoke Amboine in iskali ondi keršanstvo zatreči. Ravno to je storil sultan otoka Džilalo na Mori. Ali nar več hudiga so storili protestantski Holandezi. Doma v Evropi, so oni svoje katoliške rojake med drugimi grozovitnimi tudi s tim k kalvinski krivi veri silili, da so jim na gole noge prav prostorne škorne obuvali, jih potlej z raztolčenim živim apnam napolnili in vode perlili. Dokler je bil človek svoji katoliški veri zvest, je mogel v tih škornah stati! Tako so oni tudi po Indii vse počeli, da bi katoliško vero tam zaterli. Do 16 milijonov ljudi v Indii je pod oblastjo (povérno in povladno) Holandezov. Razrušili, poderli so oni, kar so Portugalci za keršanstvo storili, nič, prav nič pa niso oni storili tudi za svojo kalvinsko vero, da bi jo namest paganstva in islama tolikimu številu ljudi bili dali. Že poltretje sto let vlečejo oni domu neizmerne indiske zaklade in drage pridelke, in komaj do 30.000 ljudi se derži po Indii kalvinstva, in še ti so le evropejci ali njih mlajši. Nekaj Alfurov so sicer Holandezi s silo kerstili, ali kmalo so se ti nazaj vernili v paganstvo. Holandezi so se zvezali z ajdovskimi in mohamedanskimi glavarji indiških otokov zoper Portugalce, so učili nevernike evropejsko vednost se vojskovati (taktiko) in so jih podpirali z vojaki in barkami. Odgnani so bili tako večidel Portugalci, pa tudi misijoni so nehali, zakaj Holandezi so islamu t. j. mohamedanski veri na vso moč na roko šli, da bi le otočanam Portugalce in keršansko vero bolj pristudili. Mohamedanski sultan na Ternatu je s Holandezi vred l. 1593 terdnjavo Portugalcev vzal, in 60.000 kristjanov je bilo tukaj pomorjenih! Jezuiti so bežali na Moluke, in ko so l. 1663 tudi tukaj Portugalci svoje poslednje selo zgubili, so bili verniki prisiljeni, biti ali mohamedanci ali pa kalvinci! Saj nekoliko boljši se je godilo keršanski veri na malih Sundajskih otokih Flores (Ende), Solor in Timor. Redovnik sv. Dominika, Anton Taveira, je bil l. 1556 na Timoru, kmalo potem Anton da Kruc s 3 tovarši na Soloru misijon pričel. Timor je bil kmalo do pol spreobrnjen; na otoku Ende se je bil kralj in 7.000 prebivavcov spreobrnilo. V mestu Larantaka na otoku Flores so še dan današnji portugaljski kristjani. Nekdaj je bilo tukaj in na Soloru čez 13.000 vernikov. Akoravno so tudi tukaj Holandezi jamo katoličanam kopali, je vender katoliška vera lepo cvetla; portugaljski Dominikanarji so zanjo vedno skerbili. K nesreči za katoliško vero je bil prišel Dom Pedro v Portugalj v l. 1833 so bili preklicani doma in po naselitvah (kolonijah) vsi samostani, prazna deržavna zakladnica je vse njih posestvo pobrala. Misijonarji niso več dobivali pomoči, še čolne, v kterih so se

misijonarji od eniga otoka do drugiga vozili, je vlada vzela!

Tako je portugalska selitev (kolonija) na otoku Timor, ktera je še kakor spomin nekdanje slave Portugalov v Indii, tako revna, de bolj ne more skorej biti. Ves otok Timor ima do 80.000 ljudi, večidel mohamedanske in paganske vere. Portugalskih podložnikov je okoli 100.000. Le enkrat v letu pride portugalska barka iz Goe na Timor, kraj Dili je sedež poglavarja. V l. 1839 je bilo na otoku samo 8 duhovnov. (D. sl.)

Ogled po Slovenskim.

Iz Ljubljane. Častitljivi starček gosp. Olivieri piše do častit. ljubljanskiga uršulinskiga samostana iz Milana od 17. u. m. de se je ravno povernil z dolgiga popotvanja iz Nemčije, kjer je veliko zamurk oddal po ženskih samostanih. „Zdaj mislim pa spet v Egipt se podati, ako mi ljubi Bog zdravje in pomočke dá, de spet novih, in kako dragih duš pridobim!“ so njegove besede. Zraven tega se zahvali za obilne darove, ki jih je za svoj namen dobil iz nunskiga samostana in pa po „Danici“. Poslednjič priporočuje zamurkam, de naj bodo prav ubogljive, ponižne in modre, de naj imajo veliko ljubezen in česenje do presv. neomadežane Marije Device, ker ona je tista naša dobra mati, ki jih je rešila iz smertne sence ter jih pripeljala v sveto cerkev, kjer imajo srečo, de se zamorejo z mnogimi drugimi devicami učiti, kako se zamorejo posvetiti in doseči lepo srečo, de se enkrat v lepih nebesih z njimi v družbo snidejo.

Razgled po kersanskim svetu.

Na Dunaji je za predsednika zakonske sodnije zvoljen prečast. posveč. škof, g. dr. Fr. Zenner; znani dr. J. Fessler je defensor matrimonii. — V banski Bistrici je s sv. kerstam v katoliško cerkev prestopil 28letni izraelec Aleks. Mattersdorf. — V Innsbrucku je novi jetniški duhoven pred vsim poskusil svoje jetnike z duhovnimi dobrotami kake bratovšine soznariti, jim je razložil nauk od bratovšine presv. Marijniga Serca, in precej nato se jih je 280, to je, skorej vsi jetniki so se v bratovšino zapisali. To je prav dobro znamenje, ker ravno ta bratovšina moli za spreobrnjenje grešnikov. — Po kardinalu Rauscherji podani svet za napravo katoliškiga vseučiliša je neki v preudarek do škofov poslan, iz teh raznih nasvetov posneti nasledik bo kardinal podal ministru za nauk in bogocastje. — V Benedkah so za Božič Nj. apost. veličanstvo iz svoje lastne denarnice ondodnemu patriarhu zročili 18.000 lir za uboge. — V Neapelnu bodo na mestu častitljivo cerkev zidali, kjer je neki prederzen zaslepljenec pred kratkim hotel kralja umoriti. Na prošnjo tergovcov se bo to zgodilo. Tako zna previdnost Božja brezbožne naklepe osramotiti in namesto njih svoje svete namene dosecati. — Rim. „Sacra Romana inquisitio“ v razpisu od 4. vel. serp. 1856 zastran magnetizma ponavlja decretum S. Sedis Fer. IV. 28. Jul. 1847, rekoč: „Remoto omni errore, sortilegio, explicita aut implicita daemonis invocatione, usus magnetismi, nempe merus actus adhibendi media physica aliunde licita, non est moraliter vitiosus, dummodo non tendat ad finem illicitum, aut quomodolibet pravum. Applicatio autem principiorum et mediorum pure physicorum ad res, et effectus vere supernaturalis, ut physice explicentur, non est nisi deceptio omnino illicita, et haereticalis“. K temu med drugim vnovič pristavi to le: „Somnambulismi, et clarae intuitionis, uti vocant, praestigiis mulierculae illae gesticulationibus non semper verecundis abreptae, se invisibilia quaeque conspicere, effutiant, ac de ipsa religione sermones instituere, animas mortuorum evocare, responsa accipere, ignota et longinqua detegere, aliaque id genus superstitiosa exercere ausu temerario praesumunt, magnum quaestum sibi,

vel dominis suis divinando certo consecuturæ. In hisce omnibus, quacunqne demum utantur arte, vel illusionem, cum ordinentur media physica ad effectus non naturales, reperitur deceptio omnino illicita, et haereticalis, et scandalum contra honestatem morum. Igitur ad tantum nefas, et religioni, et civili societati infestissimum efficaciter cohibendum, excitari quam maxime debet pastoralis sollicitudo, vigilantia, ac zelus Episcoporum omnium. itd. — V Tunis-u na severnim Afrikanskim je bil poprejšnji bej ali poglavar katoliškemu misijonu več posestev daroval, med drugim tudi pokopališino zemljiše; sedanji bej pa spet hoče od ondodniga škofa vse to nazaj imeti. Škof mu je na to tirjanje odgovoril, de naj se za to stran oberne do francoske države, pod ktere obrambo je ta misijon. — Častiti oznanovavec in začetnik neštivilnih treznih družb, O. Mathew, je po mnogi bolehnosti v 67. letu svoje starosti časno zapustil v Queens-town-u na Irskim.

Pogovori z gg. dopisovarci.

G. M. N.: Posebna hvala od černih in belih. G. J. A. Smo opravili. Ako kateri listi ne pridejo, sploh ni odpravnistvo krivo; zamorejo se pa pri založništvu pomanjkljivi listi proti majhni odmeni dobiti. — G. M. Š.: Vse po naročilu.

Mill darovi.

Za afrikanski misijon:

M. Vuk 1 gold. —

Časništvo.

Ker si marsikdo morebiti ne vé svetovati zastran naročitve časnikov, torej nektere imenujemo.

„Zagrebački kat. list“, prav priden cerkven list, nastopi svoj 8. tečaj, in velja polletno 2 gold. 40 kr. po pošti.

„Hlaj jednosti katolické“, v Bernu je prav čeden cerkven listek v češkem jeziku in velja samo 2 gold. na leto.

„Slovenski prijatelj“ za cerkev, šolo in dom v Celovcu velja 3 gold. na leto, in bo tudi še pridige donášal, kakor lansko leto. Zares dosti dobriga blaga za ta mali denar; torej „Prijatla“ zlasti zavolj pridig in kersanskih naukov odkritoserčno ljubim Slovincam priporočimo in želimo mu prav obilno podporo. Samo z njegovimi čerkokavsi in pikanjem zastran-iga-ega nismo zadovoljni. Duh, duh; — ne čerka!

„Blahovest, katolické hlasi pro knežstvo a lid jazyka českého“ izhaja v zvezkih in velja 2 gold. za pol leta. K izverstnosti tega lista nimamo kaj več želeti.

„Oesterr. Volksfreund“ z „Sonntagsblatt-am“ na Dunaji, vsiga priporočevanja vredni list, velja za pol leta 6 gold.

„Der kath. Christ“ in Pest, prav pridno vredovan in izverstno podučin cerkven list „für Haus und Kirche“, velja polletno samo 1 gold. 20 kr., in prihaja vsak četrtek. „Kath. Blätter aus Tirol“ vsim potrebam lepo vgodujejo. Polletna cena 2 gold. 20 kr.

„Salzburger Kirchenblatt“ se ozira zlasti tudi na slovanske kraje. Polletna cena 2 gold.

„Cirila Methody banjski Bistrici oznanuje svojim bravam, de bo mogel ob novim letu jenjati. Ne vemo ravno, kaj de je temu vzrok; to nam ni bilo nič kaj všeč, de je sicer dobri list prevečkrat svojo obleko, t. j., pisavo menjal. Poslednjič je zapustil ogersko slovenšino in se je na sosednjo češino vergel, kar mu je mende veliko pomočnikov in bravcov ugrabilo. Škoda zanj!